

Oyananda onu həyəcan boğurdu. Qış günü səma buludsuz idi, havada qar qoxusu duyulurdu, nəşə baş verməliyd. Bu duyğu - qüssənin, evsizliyin, daxili boşluğun, anlaşılmazlığın - niyə bura gəlib çıxıb? - qərribə qarışıq duyğusu - eyni zamanda da sevincin, ümidin, intizarın qabarması - bununla yanaşı, nəyə ümid

danışmağa başladı.
- Elədi, Amerika siqaretidi.
- Ləzzətlidi?
- Bəs necə, birinci növdü.
- Qoy, baxım. Adı necədi?
Hər ikisi gözlerini yazıya dikdi.
- Siz bunu necə adlandırırınsınız? - Kəndli soruşdu.

- Amerikalıyam.
- Hə-ə, amerikalı. O, amerikalıdı, - qoca arvadına dedi.
- Hə-ə.
Qız əsəbi halda dartınıb, tutqun görkəmlə pəncərəyə baxmağa davam eləyirdi.
Bu zaman qoca mehriban vəhşi heyvan marağıyla yol yoldaşını başdan-ayağacan nəzərdən keçirməyə başladı.
Onun çəkmələrini, kostyumunu, palatosunu nəzərdən keçirdi, nəhayət, nəzərlərini başı üzərindəki çamadanının qoyulduğu tora qaldırdı. O, arvadının dirseyinə toxunub çamadanı göstərdi.
- Pis material deyil, - astadan dedi. - Əsl dəridi.
- Hə, çox yaxşıdı.
Sonra ikisi də bir müddət çamadanı baxdılar, ardınca yenə maraq dolu gözlərini cavan oğlana dikdilər. O, yenə qocaya siqaret təklif elədi, qoca da götürüb ona təşəkkürünü bildirdi.
- Bu gözəldi, bax bu, - siqareti göstərib dilləndi. - Bahadı?
- Altı frankadı.
- Hə bu çox bahadı. - Sonra siqaretə daha hörmətlə baxmağa başladı.
- Orleana niyə gedirsiniz?... - Qoca soruşdu. - Orda bir kəsi tanıyırsınız?
- Yox, sadəcə, şəhəri görmək istəyirəm.

yə razılıqla başlarını tərpətdirdilər, sonra qoca həmişəki kimi, arvadından kömək gözləyə-gözləyə əlavə elədi.
- O, bu sözü çox yaxşı dedi, düzdü?
- Hə, hə, çox gözəldi!
Bu zaman qoca yağışı göstərdi, iri əllərilə çəpəki, aşağı sürüşən bir neçə hərəkət eləyib yenə çox asta-asta, səbirlə dilləndi:
- La pluie.
- La pluie, - cavan oğlan ədəblə təkrar elədi, kəndli də həyəcanla başını tərpətib dedi.
- Yaxşıdı, yaxşıdı, çox gözəl danışırınsınız, tezliklə fransız kimi danışacaqsınız.
Sonra bayırdakı çölləri göstərib mehribancasına dilləndi.
- La terre.
- La terre, - cavan oğlan onun səsinə səs verdi.
- Sənə deyirəm, - qız pəncərənin qabağındakı yerindən incik halda qışqırdı. - O, bütün bu sözləri bilirdi. O, fransızca çox yaxşı bilir. Qanmaz sənən ki, onu başa düşmürsən. Vəssalam.
Qoca ona cavab vermədi, amma elə bil, tərəfləyə-tərəfləyə, razılıq bildirə-bildirə cavan oğlana baxmaqda davam eləyirdi. Sonra artıq daha sürətlə, sözləri bir-birinin ardınca düzə-düzə Günəşi, yağışı, torpağı göstərib dilləndi.
- Le soleil, la pluie, la terre.
Cavan oğlan təkrar elədi, qoca da məmnun görkəmlə başını tərpətdirdi. Sonra hamısı uzun-uzadı susdu, yeganə səs də balaca qatarın çarxlarının qayğısız taqıtlılsıydı, qız da elə o cür tutqun halda pəncərəyə baxırdı, ordasa yağış məhsuldar çölləri uzun, çəpəki şırnaqlarıyla suvarırdı.
* * *

elədiyini, nəyin intizarını çəkdiyini bilmirdi - əyalət Fransasında onu tez-tez bürüyürdü.

Nahardan sonra stansiyaaya yollanıb Orleana gedən qatarı mindi. Orleanın harda yerləşdiyini bilmirdi. Qatar qarışıq - yük vaqonları, kreslolar, ayrıca kupələr - idi. O, üçüncü dərəcəli vaqona bileti alıb kupeyə girdi, bu vaxt qulaqbatırıcı fit səsi eşidildi, qatar da kiçik Fransa qatarlarında olduğu kimi zəngsiz, yaxud siqnal-sız-filansız Şartırdan kəndə doğru yola düşdü, bu da həmişəki kimi, onu həyəcanlandırırdı.

Çölün üstünə nazik qar örtüyü sərilmişdi, hava tüstülüydü, adama elə gəlirdi, bütün torpaqdan tüstü, buxar qalxır, pəncərədən də yaş torpaq, ekilmiş çöllərin zolaqlı sahələri, bir də nadir hallarda ferma - sahibin evi və cürbəcür tikililər - görünürdü. Amerikaya heç oxşamırdı: torpaq görkəmindən şirəli, yaxşı qulluq olunmuş idi, hətta tüstülü meşələr də yax